

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus I. Qua ratione spoliatus restituendus sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

causam unâ sententiâ debere terminari; intelligitur enim unâ continuâ, nimirum durante eodem iudicio, in eodem scripto, &c. sic tamen, ut textus expressè tradit, ut prius legatur sententia super possessorio; & in continenti post hanc, de petitorio. V. textus in n. 1170.

1177. Dubitari tamen potest, quid pronuntiatio super possessione proferat, si statim sequatur sententia super proprietate? ut, si spoliato adjudicetur possessio, à qua dejectus fuit; Reo autem proprietate? Resp. si pro Actore pronuntietur in possessorio, non obstante, quòd pro Reo pronuntietur in petitorio, & consequenter amittat possessionem Actor, nihilominus Actori prodesse sententiam in possessorio latam, videlicet ad recipiendos fructus rei possessæ, à spoliatore pendente lite spoliationis perceptos; hi enim debentur possessori spoliato, quàm diu permansit possessor bonæ fidei, ut constat ex dict. à n. 1054. non tantum ante litem contestatam, sed etiam post, usquè dum res evicta sit; ut diximus loco cit.

1178. Not. 4. quando superius n. 1171. diximus, ab eodem non posse cumulari in eodem iudicio retinendæ possessorium, & petitorium, quòd sic agens effet sibi contrarius (nam qui agit interdicto *uti possidesis* dicit se possidere, & solum petit Ad-

versario interdici, ne in sua possessione ab ipso inquietetur; qui verò agit rei vindicatione, seu petitorio, dicit Adversarium, non autem se possidere) debere intelligi sub seqq. limitationibus. 1. ut non procedat in casu, quo putans Adversarium possidere, ignoravit, se possidere, ut si alius ipsius loco, ipso ignorante, rei possessionem accepit; nam tali casu, intentando petitorium, non censetur voluisse renuntiare possessorio.

Secundò, si agens petitorio, & possessorio retinendæ possessionis civilis amittit possessionem solum naturalem; nam ea petitione non contrariatur alteri, qua petit non turbari in possessione civili, quam habet; nec negat se possidere *civiliter*; sed tantum *naturaliter*. Tertiò, si quis constitutus in quasi possessione alicujus juris, v. g. eligendi, & in hoc ab altero molestus, iudicio petitorio simul agat, ut vel jus suum sibi confirmetur; vel nullum Turbatori competere declaretur, consequenter ab ejus impetitione deinceps removeatur; in hoc enim casu iudicio possessorio retinendæ conjungitur petitorium juris sibi confirmandi, vel actione negatoria alteri non competere declarandi, de quo est casus in c. Super 4.

h. i. &c.

* * *

QVÆSTIO XIII.

IN TIT. XIII. DE RESTITUTIONE SPOLIATORUM.

1180. **P**ostquam præcedente titulo actum est de remediis possessoriis, potissima parte solum in genere; hoc titulo specialiter agitur de possessione recuperanda, quando quis per vim ab ea dejectus, & spoliatus est; quæ materia propriè spectat ad interdictum *unde vi*, possessionis recuperandæ. Quoniam verò quid propriè sit hoc interdictum? cui competat? & contra quem concedatur? jam exposuimus à n. 1130. de illis solum hic agemus, quæ hujus loci peculiariter. De illo quoque juris remedio, quo succurritur spoliatis, ex c. Redintegranda, & ex c. Sape,

quod est contra singularem successorem Spoliatoris; egimus in præcedentibus à n. 1148. & 1151. his præmissis:

ARTICULUS I.

Qua ratione spoliatus restituendus sit?

ANte resolutionem notandum, non tantum tunc agi posse interdicto *unde vi*, quando quis absolutè spoliatus est possessione; sed etiam, quando impeditur,

tur, ne liberè possideat, ut habetur in c. Pisanis 19. h. t. ubi Pisani, qui Lucanis eripuerunt quædam castra, ex quibus Episcopus Lucanus censum annuum percipiebat, jubentur restituere illa castra, licet Pisani Episcopum dictis censibus non spoliarent; causam reddit Pontifex: quia illis, nempe Pisanis, detinentibus castra & munitiones castrorum, in quibus di-ctas pensiones recipis, & affectus, ea plene, ac liberè habere non posses, sicut habebas, quando ipsi castra eadem minimè detinebant, eo quod quamdiu ea detinent, in eorum potestate relinquitur, te non admittere, vel repellere, quando velint.

1182. Ex hac decisione sequitur, etiam tertio licere agere interdicto unde vi contra spoliatores Titii v. g. licet ille nullius rei spoliationem passus sit, si ex spoliatione facta Titio, illi tertio impediatur libertas, seu liber usus juris, quod habebat in re Titio per spoliolum ablata, ut, si tertius in aliquo castro Titii habuit constitutum sibi censum, quem, postquam Titius eo castro spoliatus est, non quidem negat spoliator; non tamen tam liberè, ac ante, dum res esset apud Titium, obtinere potest; sic enim illius tertii etiam interest, Titium spoliatum esse; cum ex hoc ipsius Tertii conditio durior effecta sit; non enim licet tibi aliquid facere eâ magis intentione, ut alteri obsis, quam ut tibi prosis; veruntamen ut vetera castella restaurentur, & in pristinum, quem habebant olim statum reducantur, facilius conceditur; arg. c. consuluit. 7. de Judæis, quia aliud est, servare, quod factum est; aliud de novo facere, secundum gloss. ibid. V. exal-
sent.

1183. Ex eadem decisione habetur, delegatum, cui causa restitutionis integrè faciendæ in materia spoliationis commissa est, nec debere, nec posse relaxare penam spoliatoris, antequam spoliatus integrè sit restitutus, nimirum, antequam res, & omnia sint iterum in eo statu, in quo erant ante spoliationem; & ideo sententia delegati per Pontificem irrita fuit declarata, quia Pisanos absolvit, antequam castra essent reposita in eum statum, in quo Episcopus æquè liberè, ac ante, dum essent penes Lucanos, censum annuum recipie-

bat; quia nondum erant Lucanis reddita, sed tenebantur à Pisanis, quantumvis Episcopo non negantibus ex iisdem censum; sed cum periculo, ne aliquando Episcopum rejicerent; id, quod non erat, dum essent apud Lucanos; his positis:

è. I.

Quam vim habeat petitio restitutionis contra Spoliatores?

Resp. hanc petitionem, ubi spoliatio vel notoria est, vel legitime probata, esse sic privilegiatam, ut, antequam Actor restitutus sit, Spoliator non audiatur, nec Actor ei ad illa, quæ opponit, teneatur quicquam respondere; consequenter spoliatum tali casu ante omnia esse restituendum, exceptis tamen certis casibus, de quibus dicemus à n. 1188. probatur responsio data. i. ex c. fin. de ord. cognit. ibi: super spoliatione conventus adversus restitutionem petentem non est (nisi super questione spoliationis si eum reconveniat) audiendus. Cum restitutionis petitio in hoc privilegiata noscatur, ut ipsam intentans non cogatur, ante restitutionem, spoliatoribus respondere. Quamquam ab agendo (spoliatione ab eis in modum exceptionis propositâ) repellatur. Deinde ex c. Licet, i. h. t. ubi, cum apud Gregorium IX. Philasius Cæcus conquestus esset, campum suum ab Officialibus, seu famulis Ecclesiæ irrationabiliter occupatum esse, Pontifex Episcopo Constantiensi rescripsit: si ita est, quamquam ante omnem contentionem possessio, ei debuerat violenter ablata, restitui; tamen quia Eventus Diaconus ipsius Ecclesiæ, consentiente illo, constituit, se legitime probaturum dictum campum ejusdem Ecclesiæ juris esse, inquire veritatem: & si hoc probatum fuerit, huic dicendum est, ut à sua intentione discedat: alioquin res ei ablata reddatur. Idem dicitur L. unica c. si de momentanea possessione fuerit appellatum, ibi: cum de possessione, & ejus momento causa dicitur: etsi appellatio interposita fuerit, tamen lata sententia sortitur effectum; ita tamen possessionis reformatio-

nem fieri oportet; ut integra omnis proprietatis causa servetur.

¶ 1185.

Ex his juribus deducitur 1. petitionem agentis possessorio *unde vi*, esse *privilegiatam*, ut exposuimus *num. preced.* consequenter, ante restitutionem à spoliatore factam, etsi opponat proprietatem, vel quamvis aliam exceptionem (exceptis, ut dixi, certis casibus) nec spoliatorem esse audiendum; nec Actorem illi quicquam respondere cogendum, nisi prius restitutus sit; quo fit, spoliatori condemnato ad restitutionem, nec appellationem esse concedendam; nec admittendum etiam solum per interlocutoriam, ad probationes contra petitionem Actoris proferendas; secus facta restitutione. Inutiliter enim adduceret suas oppositiones; ex his enim quid concludet Judex, si Actor non respondeat? nec enim legali suo privilegio, quo eximitur ab onere respondendi, a iudice privari potest, ante factam restitutionem, saltem momentaneam.

¶ 1186.

Dixi, agentis possessorio *unde vi*; nam agenti possessorio *adipiscenda*, vel *retinenda* (ubi Reus opponit proprietatem, in continenti probandam) hoc privilegium concessum non est; ex illa verò *L. unica*, specialiter habetur, per appellationem in possessorio condemnati (si concederetur) non suspendi executionem sententiæ, à qua fuit appellatum, esto talis appellatio concedi non debeat, etiam tunc, quando Reus in possessorio *adipiscenda* condemnatus est; cum, si velit agere petitorio contra Victorem in eo possessorio, id ei integrum maneat; ac executio sententiæ condemnatoriæ porrigatur ad possessionem solum momentaneam, si condemnatus vincat in petitorio.

¶ 1187.

Quæ ad usque dicta sunt, confirmari possunt ex c. *In literis 5. h. t.* nam, cum Episcopus Brixienfis quævisset ab Alexandro III. de qua quæstione agi debeat, quando quis dicit, se de possessione violenter ejectum: & Adversarius dicit, eum non fuisse Canonicè institutum? respondit Pontifex: prius de violenta ejectione, quam de canonica institutione agi debere: quia *Prædo etiam est secundum rigorem juris restituendus*. Nam ex hac resolutione sequitur, beneficii spoliationem proponenti, & ejus restitutionem petenti, non nocere, licet ei opponatur defectus cano-

nica institutionis; cum quæstio spoliationis præcedere debeat quæstionem proprietatis, exceptis certis casibus, de quibus à *n. 1188.* quod maxime confirmatur ex illis verbis: quia prædo etiam secundum juris rigorem est restituendus, de quo casu agimus superius. Nec obstat, causam possessionis, & proprietatis simul debere terminari; nam qualiter hoc intelligendum veniat? diximus à *numer. 1176.*

§. II.

In quibus casibus spoliatus non restituatur?

PRæcedente §. diximus, agentem possessorio *unde vi*, contra spoliatorem, habere petitionem *privilegiatam* à lege, vi cuius, antequam à spoliatore restitutus sit, nec audiendus sit spoliator, licet contra petitionem Actoris, seu spoliati aliquid opponat; nec spoliatus cogendus ei respondere in petitorio, nisi in certis casibus exceptis. Inter istos est. 1. si quis Conjugum alterum vindicet in manum in iudicio; nam si tali casu Reus opponat exceptionem consanguinitatis, prius de hac exceptione audiri debet Reus, quam fiat restitutio, ut habetur c. 1. de ordine cognit. de quo jam egimus à *n. 875.*

Alter est, si agenti possessorio *unde vi*, à Reo per exceptionem opponatur proprietas, seu Dominium; & Actor consentiat, ut ante restitutionem cognoscatur de exceptione Rei, & hic ad ejus probationem admittatur, etiam ante factam restitutionem; ut habetur c. *Licet 1. h. t.* de quo actum est supra, *n. 1184.* Tertius casus est, quando ex ipsis actis notorium est, spoliato nullum jus competere; sed spoliatori; tunc enim restituendus non est, nec privilegiatam habet petitionem, quod tamen intellige, *saltem de jure canonico*, si etiam jus spoliatoris notorium sit; non autem secus; cum etiam Prædo restituendus sit per c. *in literis*, de quo *numer. 1187.*

Quartus casus est, si ex restitutione vertatur periculum animæ; tunc enim fieri

fieri non debet, antequam cognoscatur de oppositione contraria, ut habetur c. *Liberis*. 13. h. t. ubi, cum Pontifici proposita fuisset hæc quæstio, *an Viro petenti restitutionem Uxoris, quæ ab eo, sua quidem reuerentia, divertit, sed exceptionem consanguinitatis objecit in gradu, in quo Sedes Apostolica dispensare non potest, vel non consuevit, & paratas obtulit probationes, restitutio concedenda sit, antequam Rea in iudicio audiatur?* ad hæc quæstionem Innocentius III. ita respondit: *circa solutionem propositæ quæstionis diversas esse sententias diversorum;* & postea relatis istorum opinionibus (nullam tamen improbens) resolvit, *ubi periculum est secuturi peccati, restitutione facta quoad thorum, non faciendam quoad thorum; faciendam tamen in cæteris;* v. g. quoad cohabitationem; & recepto juramento malitiæ super impedimento dirimente, quod opponitur, cognoscendum, prout fufius de hoc agemus in seqq.

1191. Quintus est, si factâ restitutione spoliationis (esto spoliator legitime probaret eam sibi debitam) sequeretur irreparabile damnum, vel magna perturbatio in populo, publicum scandalum, &c. Rationem dat Pirhing *h. t. n. 28.* quia in his, & similibus casibus, posito, quod spoliator probet, sibi Dominium rei competere, modicum præjudicium spoliato infertur, dum ei possessio momentanea aufertur, seu, quamdiu retinere non possit; siquidem mox in iudicio petitorio succumbet, eamque iterum amittet. Hæc ratio rectè procedit, ubi spoliatus non est etiam benefundatus in petitorio; hinc, ubi de proprietate Actoris competente constaret, & is solum ageret ad restitutionem possessionis, qua vi dejectus est, non videtur locus huic exceptioni, nisi mala, quæ factâ restitutionis præstandæ sententiâ sequerentur, talia sint, quæ intuitu boni communis merito præferri debeant privato commodo spoliati.

1192. Sextus est, si quis, postquam *rem indubitata, ac notorie suam* autoritate propria occupavit ex eo capite, quod illa viâ juris obtinere non valuerit, vel ob potentiam Adversarii nullum Judicem, seu Superiorem recognoscens, aut admittentis, vel ob defectum Judicis aut nolentis, aut

non valentis ei justitiam administrare. Nam licet alias nemo, in causa propria, jus sibi dicere possit, etiam in defectu Judicis, ordine judiciario prætermisso; hoc tamen non procedit in isto casu, cum hic cesset ratio hujus prohibitionis; ordo enim juris servari non potest, ut ponit casus; & damnum, quod subiret, restitutione fieret irreparabile; sic D. Thomas 2. 2. q. 66. a. 5. ad 3.

Septimus est, si agenti possessorio unde *vi* Reus vicissim opponat spoliationem ab ipso commissam, ut dicitur c. *cum dilectus* 2. & c. *Super spoliatione* 4. de ordine cognition. de quibus jam egimus à n. 884. & 893. Octavus est, si spoliatus impedimento canonico, vel pacto de non petenda restitutione, vel facta transactione, vel spontanea cessione impediatur. Alii casus excepti poterunt colligi ex dicendis in seqq.

§. III.

An, & qualiter petitio restitutionis privilegiata sit in causis spiritualibus?

1194. PRIMA quæstio est de causis beneficiâbus; an spoliatus agens ad restitutionem, ante omnia restituendus sit, juxta dicta à n. 1184. pro quo not. aliud esse, quod quis sine canonica institutione beneficium obtineat quoad proprietatem; aliud, quoad possessionem; primum omnino verum est; at secundum negatur. Hinc enim est, quod quis beneficium bonâ fide pacificè possidens per trientium, sine alio titulo, viâ præscriptionis illud acquirat, ut tradit Sanchez *l. 7. in decal. c. 29. à n. 89.* Lessius *L. 2. de just. c. 6. n. 35.* & alii; quo posito:

1195. Resp. agentem, in causa beneficiâli possessorio unde *vi*, ante omnia restituendum esse, non obstante, quod illi proprietatem, vel defectum canonicæ institutionis Reus opponat, prout deducitur ex c. *in literis* 5. h. t. de quo V. dicta n. 1187. hoc tamen limitant aliqui, ut non procedat, quando notoriè constaret de defectu proprietatis; sic Menoch. *remed. 1. recuperand. n. 233.* Mascard.

Mascard. de probat. conclus. 326. unde etiam juxta Manticam decis. 356. num. 8. apud Barbof. in dictum c. 5. n. 4. spoliatus in beneficialibus non potest restitui, si apparet de notorio non jure agentis spolio; & (juxta Pirhing h. t. n. 41.) si contra eum magna sit præsumptio, quod sine titulo, aut cum vitioso titulo Ecclesiasticum beneficium obtinuerit, priusquam titulum institutionis suæ justificet. Sed hoc videtur contrarium decisioni in c. literis, relato n. 1187. ubi non obstante objectione, de defectu canonicæ institutionis, de possessione beneficii ejectus, restituendus est; accedit, etiam Prædonis petitionem in possessorio undi vi juxta opinionem juri conformiorem esse privilegiam, ut ostendimus à n. 1137.

1196. Dices: c. in literis 5. h. t. non dicitur restituendus, qui agit ad restitutionem beneficii, à quo ejectus est; sed solum, prius de violenta ejectione, quam de canonica institutione (Actori objecto ejus defectu) agi debere; ex his enim verbis solum sequitur, cognitionem possessionis priorem esse cognitionem proprietatis; sed in executione prævalere proprietatem; ergo etiam prius agi debeat de violenta ejectione, quam defectu canonicæ institutionis, vel proprietatis; non debet tamen prius fieri restitutio, saltem vi dicti c. in literis. Resp. ex argumento, quo à fortiori in dict. c. procedit Pontifex, fatis colligi, quod non velit solum, prius cognosci de violenta ejectione; sed etiam executionem in restitutione; rationem reddit Pontifex ibidem: quia Prædo etiam est secundum rigorem juris restituendus; ergo à fortiori de beneficio violentè dejectus, licet ei opponatur defectus canonicæ institutionis. Per hoc tamen (faciendæ videlicet momentaneæ restitutionis) non negatur restitutum statim conveniri posse super defectu canonicæ institutionis, vel nullitate, aut vitio tituli; & convictum justè exui etiam possessione beneficii; nec enim plus exigunt rationes in contrarium. Nec obstat, quod, cum causa possessionis, & proprietatis in eodem judicio cumulantur, proprietatis in executione prævaleat possessioni, ut diximus n. 1170. nam hoc non habet locum in casu, quo agitur possessorio unde vi, seu recuperanda; sed tantum adipiscenda, si possit in continenti

probari proprietatis, prout exposuimus n. 1175.

Dices 2. licet Canonici S. Nicolai egerint ad restitutionem decimarum, quibus spoliati sunt à Parocho, in cujus Parochia illas possederant; non tamen erant prius restituti, quàm evidentè docuerint, se possessionem juris decimarum legitimè assecutos esse; ratio redditur propter præsumptionem, quod jus earum non justè acquisiverint, cum proveniant ex prædiis intra alienam Parochiam sitis; & manifestum sit eas de jure ad Ecclesiam Parochialem, intra cujus fines prædia sunt, pertinere, ut habetur in c. Ad decimas 2. h. t. in 6. ergo ubi contra agentem possessorio unde vi est magna præsumptio, injustè, vel non legitimè acquisitæ possessionis, non est restituendus. Resp. ex dicto c. solum deduci, tunc non fieri restitutionem, quando Actori opponitur defectus possessionis non legitimè acquisitæ, non ex qualicunquè præsumptione injustæ, seu non legitimæ acquisitionis; sed ex præsumptione juris resistentis spoliato, & assistentis spoliatori; prout in casu præsentis; nam jus decimarum ex illis prædiis stabat hic pro Parocho, in cujus Parochia illa erant sita, consequenter contra illos, qui hoc jus prætendebant in aliena Parochia; prius igitur oportebat, hanc juris Actori- bus resistentis præsumptionem elidere, quàm restituerentur; quod non est in quacunquè alia oppositione defectus alicujus, ut constat ex dicto c. in literis. 5. h. t. cum in dubio spoliatus melioris conditionis esse debeat in ordine ad possessionem recuperandam; sic Abbas in dict. c. 5. numer. 24.

Ex hac responsione sequitur, agentem possessorio ad restitutionem beneficii, quo Actor spoliatus est, à restitutione sibi discernenda non impediri qualicunquè oppositione Adversarii v. g. de defectu proprietatis, seu canonicæ institutionis; sed solum in casu, quo per objectionem impugnatur legitima acquisitio possessionis, non ex qualicunquè fundamento; sed ex præsumptione juris resistentis Actori, & assistentis spoliatori, ut ostensum est in præcedenti casu ex c. ad decimas 2. h. t. in 6. Neque huic illationi contrariatur c. Licet Episcopus 28. de præbend. in 6. ut volunt aliqui, dicentes, in illo decidi, cum, qui

qui post beneficium curatum recipit aliud *consimile* (consequenter incompatible) & adeptâ hujus pacificâ possessione per Episcopum spoliatur primo, statim restituendum esse, etiam non probato titulo, vel dispensatione, tamen in eo casu jus resistat spoliato, & assistat spolianti; non, inquam, contrariatur; quia in textu nihil horum dicitur; verba illius sunt: *beneficium, quod cum animarum cura tenebas* (postquam aliud recepisti *consimile*, ac ipsius possessionem pacificam habuisti, vel per te stetit, quo minus haberes eandem) possit alteri de jure conferre: *illum tamen, cui contulerit, non debebit, te non vocato* (cum tibi forsitan jus possit competere retinendi) *in possessionem ipsius inducere corporalem*. Ex hoc enim liquet, in isto c. ad *decimas*, non agi de non restituendo, sed de non spoliando; in c. 2. autem agi de non restituendo; in quo nulla est contrarietas.

1199. Cæterum quaestio 2. est, an, si Episcopus nihilominus facto spoliaret in eo casu talem Clericum non auditum, & alterum in possessionem mitteret; spoliatus autem contra Episcopum spoliantem ageret (uti potest, *arg. c. Conquerente 7. h. t.*) interdicto *unde vi*, esset restituendus? videtur dicendum negativè; ex *n. 1197.* nisi prius justificaret titulum simultaneæ possessionis duorum beneficiorum incompatibilium; nam in hoc jus (reprobans retentionem duorum vel plurium beneficiorum incompatibilium) resisteret Actori; & assisteret Episcopo spolianti; ita sentire videtur Pirhing. *h. t. num. 45.*

1200. Dicendum tamen oppositum, videlicet, si Episcopus talem Clericum nec auditum, nec vocatum possessione primi beneficii curati, tamen jure vacantis per pacificam possessionem alterius similiter curati, spoliaret, & alteri possessionem conferat, Clericum ante omnia restituendum; & tunc primum ab illo exigendam justificationem tituli suæ possessionis; nam licet spoliato resistat jus commune ad retinendum jure utrumquè, & assistat Episcopo in ordine ad hoc, ut illud conferre possit alteri; nihilominus quoad retinendam possessionem facti assistit spoliato, ut non

Tom. II.

auditus, seu non servato juris ordine, spoliari non debeat, & in ordine ad hoc resistit spolianti; nec scilicet detur occasio illicitè spoliandi possessorem contra expressam constitutionem in dicto c. *Licet*; & ita tenet Navarrus, & alii apud Pirhing. cit. §. *Alii verò*; nemini enim possessio sua auferenda est, & transferenda in alium, nisi ipso possessore prius vocato, & discussio jure ipsius possidentis: alioquin ante omnia restituendus erit, & spoliato adversus spoliantem competet interdictum, unde *vi*, *arg. c. Conquerente, 7. h. t.* ubi injustè spoliatus à Judice restituitur per interdictum, unde *vi*, quod conceditur contra Judicem spoliantem, sicut contra quemcunque privatum.

Nec obstat 2. c. *Constitutus. 8. de filiis Presbyt.* ubi filius Presbyteri, à milite spoliatus Capellâ, in qua Pater ejus intitulatus immediatè antè serviverat, non fuit restitutus ante omnia, sed prius cogebatur justificare titulum suæ institutionis; quia jus commune (ne filius etiam legitimus immediatè in eodem beneficio succedat Patri) resistebat spoliato, licet non assisteret militi; non, inquam, obstat responsioni data *n. 1194.* nimirum, etiam in causis beneficialibus, injustè spoliatum, esse ante omnia restituendum; hoc enim statuitur solum pro casu, quo spoliatus agit solo judicio possessorio unde *vi*; talis porò non est casus c. 8. nam ibi filius Presbyteri non agebat solo possessorio; sed etiam petitorio, utraquè causâ in judicium deductâ; unde nimirum non est, quòd prius, quàm restitueretur, debuerit justificare titulum suæ institutionis, quâ institutus adipiscitur proprietatem, seu *jus in* beneficio, & eo justificato obtinet in petitorio.

Et quamvis verum sit, quòd, ubi Clericus, absque causæ cognitione, legitime removetur à beneficio (puta si manifestum sit, ipsum immediatè in illo successisse Patri suo, qui immediatè prius in eo intitulatus ministraverat, ut constat ex c. *Quoniam 10. de filiis presbyt.*) sic remotus non sit restituendus ante justificationem tituli suæ possessionis; salva tamen stat dicta responsio in *n. 1194.* nam

P p

ea so.

ea solum procedit in casu spoliationis, seu remotionis à beneficio, non legitima: at in casu c. 10. talis Clericus legitime remouetur iure communi hoc expresse statuente, ibi: *nolumus enim ut causa in iudicium deducatur, vel testes etiam admittantur, si hoc manifestum existat.*

1203.

Et ex hoc ulterius deducitur, agenti unde vi, non concedi restitutionem ante omnia, quando jus commune manifestè resistit possessioni, qua quis se vi dejectum conqueritur; sed prius justificandum esse ab illo titulum legitimæ possessionis, quo fit Laicum petentem restitui in possessionem v. g. decimarum Clericalium, vel alterius juris spiritualis non restitui ante omnia, sed debere prius justificare titulum suæ possessionis; quia jus commune resistit Laicis quoad possessionem iurium spiritualium; in his enim probatio possessionis semper involvit titulum, nimirum concessionem à Prælato Ecclesiastico legitime factam (cum aliàs sine hoc capaces iurium spiritualium non sint Laici) ergo sicut nemo spoliatus, non probata prius possessione; sic nec Laicus possessione juris spiritualis, non probato prius titulo, restituitur; nam iste, non probato titulo, non potest probare possessionem, cum ei (seclusa Ecclesiæ concessionem) resistat jus commune; c. *causam. 7. de præscript.*

§. IV.

An privilegiata petitioni restitutionis obstat renuntiatio spoliati?

1204.

IN hac quæstione duo attendenda sunt; primo, quo tempore facta sit renuntiatio? 2. an sponte, vel per vim, aut metum? quo posito duplex capitulum habetur in hoc titulo ad præsentem quæstionem; primum est c. *Solicite* 2. ubi Alexander III. ad Episcopum Vigoricensem scribens, *solicite*, inquit, cures perquirere, quo tempore H. renuntiavit Ecclesiæ: *Et si tibi constiterit, eum spoliatum, cum eidem Ecclesiæ renuntiavit: contra eum testes alterius partis, de iuramento, & renuntiatione sponte facta (antequam restitutus fuerit) non admittas: quia non est verisimile, quod*

sponte iuri suo renuntiaverit, qui renuntiat spoliatus. Sed testes ejusdem H. quibus intendit se probare, quod violenter prædictâ Ecclesiâ fuerit spoliatus (dummodo idonei sint) recipere non postponas: alterum est v. *Accepta*, 3. ubi idem Pontifex, propositâ quæstione cujusdam Clerici (conquerentis se violenter Ecclesiâ spoliatum) delegatis Judicibus mandavit, ut, si hoc constaret, Ecclesiâ ei facerent restitui; sed cum à Spoliatore opponeretur, id non debere proficere, eò quod *spontaneâ* voluntate coram Eboracensi Archiepiscopo, Apostolicæ Sedis Legato, præscriptam Ecclesiâ abjurasset: mandavit, quatenus, si constiterit, quod præfatus Clericus non metu, vel vi coactus, sed *spontaneè* prælibatam Ecclesiâ taliter abjuraverit: ei super hoc perpetuum silentium imponant.

Pro resolut. notand. 1. quando quis actualiter renuntiat beneficio, abdicando statim à se possessionem, eum hoc ipso non amplius possidere (possessio enim recedit, ut quisquè constituit *nolle possidere*) consequenter, post talem renuntiationem, vi dejecto, non competere interdictum unde vi; nam ex dict. n. habetur, ut quis ex interdicto *recuperandè* agere possit, necesse est, quod tempore spoliationis possederit; quod in præsentem non contingit. Not. 2. renuntiationem beneficii posse fieri vel in manibus ejus, qui potest illam admittere; vel in manibus ejus, qui non potest eam legitime admittere. Not. 3. renuntiationem beneficii *post* spoliationem factam in manibus legitimi admissoris, non præsumi factam non sponte, sed ob metum, ut constat ex textu c. *Solicite*, de quo n. 1204: quibus positus?

Resp. si quis post beneficii renuntiationem, etiam abdicatâ à se possessione, spoliatus est, seu vi ejectus, eum non posse agere ad restitutionem; ratio sumitur ex n. 1205. si autem spoliatio præcessit, & renuntiatione in manibus legitimi Superioris secuta est, spoliatum non restitui; quia tamen c. *Solicite* dicat restituendum, qui post spoliationem renuntiavit, non intelligitur tamen, si renuntiatione secuta est in manu legitimi Superioris; quia

quia tali casu renuntiatio non præsumitur vi, vel metu facta ex præced. num. consequenter locus est *c. accepta* (de quo n. 1204.) ubi dicitur, quando spoliatus renuntiavit non coactus, sed sponte, non esse restituendum; sed ipsi perpetuum silentium imponendum; dixi, si renuntiatio facta est in manu legitimi Superioris; secus enim est, si in manu ejus, qui renuntiationem non potuit admittere; quia tunc ante omnia restituendus est. 1. ex *c. sollicitè*; quia præsumitur renuntiare coactus vi, vel metu; nec agenti interdicto unde vi obstare oppositionem talis renuntiationis metu extortæ, ut constat ex n. 1204.

1207. Not. autem, quando dicitur, eum, qui vel ante, vel post spoliationem renuntiavit beneficio, non restitui contra spoliatorem, debere intelligi, si coram legitimo Superiore cessit non tantum titulo, sed etiam possessioni; nam si post ejusmodi renuntiationem adhuc longo tempore retinisset possessionem saltem facti, & ab ea vi defectus foret, restituendus foret, ut rectè notat Layman in *c. accepta 3. h. t. n. 1.* quia tunc defectus tituli non foret notorius ita, ut prævaleret præsumptioni, quod debeat aliquid juris adhuc habere, non permittendus aliàs à Superiore in tanti temporis possessione.

Not. 2. resignantem beneficium, in manu non legitimi Superioris, non perdere absolute titulum, seu jus in beneficio; sed solum cum conditione, ac dependentia ab admissione renuntiationis à legitimo Superiore facta; nam secus renuntiatio est nulla, ut diximus *l. 1. tit. 9. de Renuntiat.* Not. 3. per hoc, quod quis etiam sponte renuntiet beneficio quoad *titulum*, seu *proprietatem*; non censeri etiam renuntiasse *actioni spoliæ*, seu juri, contra non legitimum spoliatorem agendi ex interdicto *unde vi* ad possessionis restitutionem; cum jus proprietatis, & possessionis *subjecto* separari possint.

1208. Circa quæstionem initio propositam extat etiam alius casus in *c. audita 4. h. t.* Cum enim Henricus Clericus, Titium pariter Clericum, super Ecclesia Pelensi indebitè molestasset, Pontifex mandavit Delegatis, ut, si constaret, Henricum habere aliam Ecclesiam, vel Ecclesiæ Pelensi cum juramento renuntiasset, ac promississet,

Tom. II.

se in posterum Titio super ea Ecclesia controversiam non moturum, ei silentium imponeretur; & cum de utroque Delegatis constitisset, Henrico prohibuerunt, ne Titium de cætero molestaret. Interim Henricus, per Nuntium suum proponens, se ipsum Ecclesiæ Pelensi per violentiam spoliatum esse, alias literas impetravit, quibus cavebatur, ne procedatur secundum priores literas à Titio impetratas; sed probatâ violentiâ, quod justum est, decernerent, non obstantibus prioribus literis, ex parte Titii impetratis: imò, si quidpiam ex eo tempore, quo Nuntius Romam versus iter atripuit, circa causæ statum immutatum fuit, id non obstantibus primis literis rescindant.

Verùm, cum hæc secundæ literæ advenirent, Judices secuti priorum literarum formam, utrumque cognoverunt, & quod Henricus personatum alterum possideret, & quod Ecclesiæ juratus renuntiasset, ideoque ei prohibuere, ne deinceps molestiam inferret: cum hoc Pontifex intellexisset, tertio rescribens declaravit, quod non ita intellexerit, neque intelligi debuerit, quasi rescindi oporteret, quæ auctoritate primi rescripti legitime acta essent; sed, si quæ per præsumptionem, aut violentiam; quare mandavit, ut si sententia ab illis lata sit, priusquam alterum rescriptum acceperunt, eam firmam manere, & si contra eam quidpiam statutum sit, id sublata appellatione revocari debeat; sin autem post alteras literas papales, sententia ab ipsis lata fuerit, eâ non obstante, secundum tenorem ejusdem secundi rescripti appellatione remota procedant.

Ex hoc textu apparet 1. contra molestantem, in causa beneficiæ, agi posse interdicto *unde vi* possidetis, & Actorem, probata possessione, atque injusta turbatione, adversus molestantem, ante omnia restitui, sic, ut non modò illi confirmetur possessio; sed etiam alter jubeatur desistere à molestando illum in ejusmodi possessione; quod tamen intellige de turbatione extrajudiciali; non judiciali, quæ sit, si unus alteri litem moveat coram Judice super aliquo jure. Ex hæc autem distinctione notandum venit; cum possessor beneficii apud Papam conqueritur, quod ab Adversario injustè molestetur, & petit, possessionem sibi quietam effici, atque declarari, adver-

1209.

Pp 2

fario

fario nullum jus competere, opus esse, quod exponatur, molestationem esse *extrajudicalem*; nam *judicialis* licita est.

1210. Secundò, tametsi petitio restitutionis propter spoliationem *privilegiata* sit, ut diximus *n. 1184. ex c. fin. de ord. cognit.* consequenter ante omnia restituendus sit spoliatus: hoc tamen limitari, ut non procedat, si spoliator Actori, seu spoliato vicissim opponat exceptionem spoliationis, ut habetur in eod. *c. fin. relato supra num. 1184.* Nam in dicto casu *c. audita*, ut primum Henricus contra actionem spoliati opposuit exceptionem spoliationis, ut notatum est *n. 1208.* Pontifex mandatum, quo spoliatum restitui jussit, revocavit, & pro Henrico decerni voluit, quod justum est, non obstantibus prioribus literis in favorem spoliati datis.

1211. Si dicas: hoc secundum mandatum, in favorem spoliatoris, etiam à spoliato spoliati fuisse infructuosum; ergo limitationi non est locus; Resp. per accidens fuisse infructuosum quoad restitutionem Henrico faciendam propterea, quòd mandatum, seu secundæ literæ pro Henrico venerint ad Delegatos, postquam executioni dederunt primas in favorem Titii; nam quoad hunc casum declaravit Pontifex, sententiam ex primo rescripto latam, in his, quæ conformiter rescripto judicârunt, debere tenere; cum non fuerit suæ mentis per secundas derogare, vel jubere, quod rescindi oporteret, quæ auctoritate primi rescripti legitimè prius acta essent, quàm secundum acceperint, ut constat *ex num. 1209.* per hoc tamen Henrico non negatur in petitio convenire Titium super proprietate beneficii, quo se violenter spoliatum proponebat.

1212. Tertiò, spoliantem, qui agit contra Adversarium, à quo se injustè turbari in possessione sui beneficii conqueritur, & petit actione negatoria declarari, nullum ipsi jus esse, debere probare turbationem *injustam*, seu nullo justo titulo nixam; id, quod colligitur ex dicto *c. audita*; ut constat *ex n. 1208.* ubi Titius ostendit, se in possessione beneficii, seu Ecclesiæ Pelenfis molestari, & quidem *injustè*, id exhibuit. 1. quòd Henricus haberet aliud beneficium curatum cum personatu; consequenter nullum jus in Pelenfi, jure sta-

tuate nulli competere jus duplicis beneficii curati; 2. quòd juramento promiserit Titio, nullam se illi controversiam moturum super Ecclesiâ Pelenfi; hoc enim ostenso Titius obtinuit rescriptum in favorem suum, de quo *n. 1208.*

§. V.

An petitioni restitutionis obstat exceptio spoliationis?

Affirmandum esse constat *ex c. fin. de ord. cognitionis*, relato à nobis *n. 1184.* ubi etiam diximus, quòd exceptio spoliationis à Reo Actori, agenti *unde vi* opposita, prius discuti debeat, quàm de causa principali agatur; cum sit dilatoria, *c. Exhibita 19. de Judic.* ubi Judices delegati, quòd super causa principali, & exceptionibus simul cognoverint, dicuntur non servasse ordinem judicarium. Quia tamen hâc viâ, ut per oppositam à Reo exceptionem spoliationis suspenderetur cognitio super principali, dum super exceptione cognitum esset, contingebat frequenter, quòd Reus conventus actionem declinaret per exceptionem spoliatoris, & ita causæ, ac judicia Ecclesiastica impediuntur (quia dum exceptioni insistitur, & quandoque appellatio interponitur, causæ principalis cognitio suspenditur, & inter-dum ejus prosecutio omnino intermittitur, & ita (licet non de jure, tamen de facto) perimitur) Innocentius IV. publico bono succurrere, & litibus finem imponere, atque calumniandi occasiones amputare volens, decrevit seqq. ut habetur in *c. Frequens 1. h. t. in 6.*

Primò, si in causa civili Reus spoliationem objiciat, non ab Actore, sed ab alio factam, ut eâ nihil obstante, in principali Judex procedat: Sin autem Reus in civili judicio ab Actore, vel in criminali à quacunquè persona se spoliatum asserat; quindecim dierum dilatio concedatur ad probandam spoliationem; si non probârit, actori in expensas, à Judice taxandas, condemnatur, etiam aliter, si Judici videbitur, puniendus.

Secundò in §. *Soles*, ut, si accusatus ob-

ficiat spoliationem à tertia persona factam, Judex temporis terminum præfigat, intra quem res suas in judicio repetat; quod si intra hoc tempus litem Adversario non moverit, aut causam ad finem non perduxerit (dummodo per ipsum steterit, quo minus restitueretur, non obstante spoliatione, accusatori suo respondere cogatur.

Tertiò in §. *Ad hoc*, ut agenti in causa Ecclesiastica, non obstet exceptio spoliationis *rei private*; sed nec vice versa, in causa *rei private* obstare debeat exceptio spoliationis *rei Ecclesiasticæ*.

1216. Ex hoc Innocentii decreto deducitur. 1. quòd exceptio spoliationis Actori spoliato per Reum opposita, regulariter sit *dilatatoria*, ex illis verbis textus: *causas Ecclesiasticas impedit, & perturbat, &c.* consequenter ante litem contestationem ordinariè proponi debeat, ut diximus supra. Deducitur 2. quòd exceptio spoliationis Actori in civilibus opposita non differat cognitionem causæ principalis, si Reus non ab Actore, sed ab alio spoliationem, quam opponit, passus sit; constat ex textu, ibi: *in civilibus negotiis spoliationis objectu (quæ ab alio, quam ab Actore facta proponitur) Judex in principali procedere non postponat.*

1217. Deducitur 3. spoliationis exceptionem, à Reo Actori oppositam, in causis criminalibus, admitti, & prius super illa, quam super causa principali, cognoscendum, licet ab alio, quam ab Actore illam passus sit, modo spoliatio sit de tora substantia, vel majori ejus parte; ratio primi est, ex n. 1214. ratio secundi sumitur ex cit. c. *frequens*, ibi: illum autem *spoliatum* intelligi volumus in hoc casu (cùm *criminaliter* accusatur) *qui totà suâ substantiâ, vel majori parte ipsius se per violentiam destitutum affirmat; & secundum hoc loqui Canones, sano credendum est intellectu: quia nec nudi contendere, nec inermes inimicis opponere nos debemus: habet enim spoliatus privilegium, ut non possit exui jam nudatus.*

Deducitur 4. hoc beneficium exceptionis (quam opponit accusatus criminaliter) non extendendum esse, ultra casum expressum *accusationis criminalis*; cùm sit exorbitans à jure communi, & ordinatio; unde si quis agat de crimine solum

civiliter, exceptio spoliationis à Reo Actori opposita non habet, ut differat cognitionem causæ principalis; quia textus hoc beneficium tribuit soli exceptioni spoliationis, contra *accusantem* in numer. 1214.

Deducitur 5. accusato in criminalibus, & opponenti contra accusantem exceptionem, debere certum tempus assignari à Judice, intra quod res suas ab accusante in judicio repetat; nam si intra illud tempus Adversario litem non moverit, aut causam ad finem non perduxerit, non obstante exceptione, Adversario suo in principali causa respondere debet, modò per ipsum steterit, quo minus restitueretur; constat ex §. *Solet*, in n. 1215.

Deducitur 6. exceptionem spoliationis factæ ab Actore, oppositam isti à Reo, prius esse cognoscendam, quam causam principalem, prout dicitur in c. *fin. de ord. cognit.* Ratio sumitur ex eo, quia quoad hunc casum nihil immutatum est in dict. c. *frequens*; sed potius idem constitutum est, ibi: *sed si in civilibus ab Actore, in criminalibus autem se spoliatum Reus asserat: à quocunque infra quindecim dierum spatium (post diem, in quo proponitur) quod asserit, probabit;* ubi textus clarè ponit discrimen de objecto spolio, facto ab Actore, in civilibus, & à quocunque in criminalibus.

Deducitur 7. inter causam, super qua Reus convenitur; & inter exceptionem spoliationis, quæ Actori à Reo opponitur, debere aliquam esse paritatem; nam agenti ad restitutionem *in causa rei Ecclesiasticæ* non nocet exceptio spoliationis *rei private*; nec agenti ad restitutionem *rei private*, exceptio spoliationis in causa *rei Ecclesiasticæ*, ut constat ex §. *Ad hoc*, in numer. 1215. ratio hujus decisionis reddi potest, quia res Ecclesiæ publici juris censentur, arg. L. 1. §. *hujus studii*, ff. *de justit. L. fin. C. de sacros. Eccles.* constat autem, quòd de publico ad privatum non admittatur compensatio, ex L. 1. & 3. C. *de compensat.* igitur similiter exceptio de publico ad privatum, ac per consequens de re Ecclesiastica ad temporalem, vel eontra rejicienda est juxta textum cit. §. *Ad hoc*, quam rationem assignat gloss. in præsentibus, ibi: *sunt publici juris.*

Quæstio autem est, quid hoc loco veniat

1218i

1219.

1220.

niat sub nomine causæ contingentis *rem Ecclesiasticam*; quid sub appellatione, seu nomine causæ contingentis *rem privatam*? Resp. videri probabilius, per causam rei Ecclesiasticæ intelligi hinc eam, quæ concernit propriè spiritualia, ut est causa matrimonialis, Sacramentorum administratio, & ipsa bona Ecclesiastica; quæ quidem in se temporalia sunt, sed ad Ecclesiam, vel locum pium pertinent; quæ autem ad Laicos, vel etiam ad Clericos, tanquam personas privatas pertinent (sic enim sunt bona quidem *Ecclesiasticorum*, sed non *Ecclesiastica*) venire nomine causæ concernentis rem privatam; ita etiam Layman in dict. c. *Frequens*. §. *ad hoc n. 5.*

1221. Deducitur 8. Mulierem agentem ex interdico *unde vi* ad restitutionem Mariti, ex causa matrimonii contracti, non impediri, licet Vir ei opponat exceptionem spoliationis rei temporalis v. g. quod mulier ei abstulerit tantum pecuniæ, vel alia in bonis fortunæ damna intulerit; nam exceptio spoliationis *rei privatæ* non suspendit actionem, seu petitionem restitutionis in causa *rei Ecclesiasticæ*, per *n. 1219.* sed petitio restitutionis Mariti ex causa matrimonii contracti est causa rei Ecclesiasticæ; spoliatio rei merè temporalis est causa rei privatæ per *num. 1220.* ergo.

1222. Deducitur 9. Parochum agentem contra Parochianum ad restitutionem mutui v. g. non posse repelli à Parochiano per exceptionem negatorum sibi Sacramentorum à Parocho; & vicissim; quia in his casibus inter causam conventionis, & exceptionis nulla paritas est; & habetur in dicto §. *Ad hoc*, de quo *n. 1215.* Aliud foret, si Parocho petenti decimas, Parochianus opponeret exceptionem negatorum Sacramentorum; nam in hoc casu jam inter causam conventionis, & exceptionis foret aliqua proportio; cum utrinquè agatur de jure spirituali.

¶ (o) ¶

¶

¶ VI.

An agenti contra spoliatorem opponi possit exceptio criminis?

1223. Oppositione nimirum efficaci, seu inducente effectum, quo vel differatur cognitio causæ principalis; vel etiam perimatur intentio Actoris? de hoc agitur in c. *item*, cum quis 6. h. 2. Cum enim Titius apud Judicem de Caio questus esset, quod possessionem suam clam ingressus esset, & reducem ab ea violenter exclusisset, quæsitum fuit ab Alexandro III. an Caius opponens Titio exceptionem criminis, istum ab actione repellat? respondit Pontifex: *non occurrit quidem nobis, quod illius obiectio admitti debeat, vel principalis causæ propter hoc executio retardari: quoniam criminaliter adversus eum, ante restitutionem, agere non potest; cum presumatur ejus existere inimicus.*

1224. Pro explicat. not. 1. non tantum censeri spoliatorem, qui *vi* de possessione aliquem dejicit; sed etiam, quando ad breve tempus digressi fundum clam subingreditur, & revertentem *vi* excludit; sic Gonzalez in dict. c. 6. n. 2. hinc à pari procedit *clandestinus*, & *violentus possessor*, ita, ut contra utrumquè pariter, & eodem modo interdictum, *Unde vi*, competat; ita Doctores magis communiter post Bartol. in *L. si coloni*, per text. ibi G. de agricolis, & censitis, lib. 11. Not. 2. etsi aliqui existiment, Caium spoliatorem, & simul excipientem de crimine contra Titium spoliatum, & Actorem, in textu *inimicum* Titii appellari, quia cum illo litem habet; hoc tamen non videtur procedere, si de una tantum re lis oriatur; quamvis ex lite, quæ super *statu*, aut de *omnibus bonis*, majorivè eorum parte tractatur, inimicitia oriatur, & à jure presumantur, *L. propter litem*, ff. de excus. tut. c. *si Episcopus* 3. q. 2. c. 2. ut lite non contestata, sed nec ideo rectè dicitur *inimicus*, ut aliqui volunt, quia, qui post vim factam alteri simul crimen objicit, ut ejus actionem repellat, *calumniator*, seu potius *tergiversator* censetur, consequenter *inimicus*; nam hoc fallit, cum objicitur in

in iudicio crimen verè admissum: restius dicitur ex eo inimicum in textu vocari, quia, cum quis vel per vim alienam possessionem ingreditur, aut etiam clam occupatam vi retinet, merito inimicus præsuntur; sic Rebuffus de reprob. testium, n. 239. quod adèd verum est, ut inimicitia capitalis oriatur ex lite super omnibus bonis, aut illorum majori parte; quibus positus:

1225. Ex dict. c. 6. deducitur, quòd, cum agenti unde vi, vel quod vi, aut clam non obstat, licet à spoliatore illi opponatur exceptio criminis; consequenter non obstante illà criminis exceptione spoliatum gaudere petitione privilegiatà, & ante omnia esse restituendum, nisi objiciatur excommunicatio; in quo casu suspenditur iudicium possessorium, dum absolvatur; gloss. in c. 3. de Procurat. v. aliud canonicum; sic enim est inhabilis ad agendum; vel crimen tale sit, ratione cuius est inhabilis ad possidendum, v. g. quòd sit infidelis, non baptizatus, &c. aut hæresis, vel crimen læsæ Majestatis, &c. Ceterum, si crimen non sit tale, propter quod quis ipso jure est inhabilis, seu privatus non in odò proprietate, sed etiam possessione, sed solum privandus per sententiam, locus non erit exceptioni criminis, & spoliatus ante omnia restituendus foret vi cit. c. 6. Censent autem aliqui; locum etiam esse exceptioni criminis, unde constet notorius defectus proprietatis; sed de hoc V. dicta superius.

1226. Ad extremum not. quosdam distinguere varios casus, quibus ex interdicto possessorio agi potest contra spoliatorem, vel injustum possessorem; hinc in casu, quò Dominò ad breve tempus digressò à fundo, alius eum subintravit, & reducem vi excludit, dicunt Dominò competere interdictum unde vi, vel clam; si autem solo metu spoliatoris non ausus recuperare possessionem, destitit, & sic etiam civilem possessionem amisit; interdictum unde vi: si demum omisà recuperatione per reciprocam spoliatoris ejectionem statim ad iudicem rem detulit, cum sic retineat adhuc possessionem civilem, interdictum uti possidetis ita Layman. in cit. c. 6. n. 4. qui etiam n. 5. observat, causam iudicii possessorii dici posse principalem, non re-

late ad petitorium; sed solum ad alias incidentes quæstiones, ac exceptiones.

ARTICULUS II.

De restitutione spoliati in causis matrimonialibus.

1227. Iste actiones sunt frequentes inter Coniuges, cum vel unus ab altero suà se autoritate separet quoad cohabitationem, & thorum; vel unus alterum expellit; id què propter diversas causas, ut constabit ex seqq. Prima igitur quæstio est, an, si Uxor à Viro recessit auctoritate proprià, Viro autem eam in iudicio repenti mulier opponat exceptionem matrimonii nulliter contracti, non obstante hac exceptione Viro restituenda sit, & qualiter? an plenè? nimirum quoad cohabitationem, & usum corporis, seu lectum, & lectum? an tantum quoad lectum? suspensà interim cognitione super causà exceptionis?

1228. In hoc casu ad innocentium III. recurrit Archidiaconus Bituricensis, & quid in hoc sit agendum? edoceri voluit. Ponitur autem casus de objecto impedimento dirimente, in quo Sedes Apostolica dispensare non potest; vel non consuevit; & probationes impedimenti paratæ sunt, ad eas in iudicio in continenti præstandas. Pontifex, ante datum à se responsum, dixit (ut habetur in c. Literas 13. h. r.) in hac quæstione diversas esse opiniones diversorum.

1229. Horum opiniones enumerat ipse Pontifex: nam aliqui, inquit, volunt restitutionem conjugis prius faciendam, quàm de valore matrimonii cognoscatur, moti auctoritate Lucii III. c. in conquestione, h. r. alii autem negant, faciendam restitutionem, propter responsum Clement. III. in c. 1. de ord. cognit. alii deniquè distinguunt, si objiciatur gradus consanguinitatis divinà lege obstans matrimonio, ita ut Papa dispensare non possit, tum restitutionem Conjugis negandam esse; sed concedendam, si gradus lege tantum Eccl-